

Aan: SER werkgroep kindvoorzieningen

T.a.v. Mariette Hamer, Ivy Koopmans, leden van de werkgroep, kroonleden van de SER

Utrecht, 5 maart 2021

Betreft: Inhoudelijke bijdrage vanuit de maatschappelijke kinderopvang

Geachte mevrouw Hamer en leden van de werkgroep kindvoorzieningen,

Er is werk aan de winkel ten aanzien van de kindvoorzieningen. Vanuit de maatschappelijke kinderopvang willen we graag bijdragen aan een goede start voor kinderen. Maar de toegankelijkheid en complexiteit van het systeem vormen een bottleneck. Er zitten systeemfouten in het stelsel, waardoor kansengelijkheid vergroot wordt en we ontwikkelingskansen en talenten van kinderen (en daarmee de werknemers van de toekomst) onbenut laten.

Ons toekomstperspectief en stappenplan

Vanuit de maatschappelijke kinderopvang geven we u als werkgroep graag input mee. Onze leden herkennen zich sterk in de beelden die benoemd worden in de scenario's drie en vier uit de Scenario Verkenning Kindvoorzieningen. Wij stellen een duidelijk plan voor, waarmee we in drie stappen naar een ander kinderopvangstelsel kunnen toegroeien.

- De eerste stap is de arbeidseis laten vallen, zodat alle kinderen van 0-12 jaar toegang krijgen. Als je de arbeidseis voor 2 dagen loslaat en de inkomenstabel ongewijzigd laat, kost dat € 310 miljoen. Die stap zou een nieuw kabinet binnen een paar maanden kunnen nemen.
- De tweede stap in de periode 2021-2025: twee dagen opvang voor alle kinderen van 0 -12 jaar zonder financiële drempels voor alle inkomens of in ieder geval de laagste en middeninkomens. En de overgang naar rechtstreekse financiering voorbereiden en starten.
- De derde stap in de periode 2025-2029: het aantal dagen voor alle kinderen van 0-12 jaar uitbreiden naar 4/5 dagen toegangsrecht en de financiële drempels voor alle inkomens wegnemen (een nul-tarief) door collectieve, publieke financiering. En natuurlijk geldt dat er nu echt eens werk gemaakt moet worden van het slechten van barrières in wet- en regelgeving die de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang in de weg staan, denk hierbij aan verschillen in inspectiekaders, toezicht, huisvesting, btw en rol van gemeenten. Met dit laatste kan komende kabinetsperiode een begin gemaakt worden, met doorloop naar de volgende kabinetsperiode.

Investeren in jonge kinderen loont, opbrengsten vallen in andere domeinen dan de kosten

Women Inc heeft afgelopen jaar interessant onderzoek gedaan, waarbij is gekeken naar het effect van 2 tot 4 dagen gratis opvang. Daaruit bleek dat ouders meer zouden gaan werken als de opvang een paar dagen gratis wordt. Van alle ouders die dit aangeven, is het gemiddelde zo'n 9 à 10 uur per week meer. Ook het percentage ouders dat stress ervaart halveert wanneer de kinderopvang (bijna) gratis wordt. Daarmee alleen al betaal je (een groot deel van) de investeringen in de kinderopvang terug.

De CPB-doorrekening saldeert de werkgelegenheidseffecten van gratis opvang met de effecten van ouderschapsverlof en vermindering van de IACK (de inkomensafhankelijke combinatiekorting). Deze twee laatste maatregelen hebben een negatief effect op de werkgelegenheid. Bij Women Inc zijn deze buiten beschouwing gelaten. Als je hier genuanceerd naar kijkt, levert dit volgens het rekenmodel van Women Inc € 1,2 miljard extra belastinginkomsten op en kan er € 1,4 miljard aan ziektekostenverzuim worden bespaard, door afgenomen stress.

Vanuit de maatschappelijke kinderopvang hebben we aan SEO gevraagd een aantal scenario's van investeringen door te rekenen, waardoor de financiële drempels voor de lagere en middeninkomens verdwijnen. Het scenario waarbij er wordt gekozen voor een nultarief voor twee dagen per week, voor alle inkomens tot anderhalf keer modaal bedraagt een investering van € 930 miljoen.

Als je de financiële drempel ook voor de hogere inkomens wegneemt, dus voor alle kinderen 2 dagen publiek financiert, is de investering € 2,4 miljard. Het kan dus prima uit als je de ontwikkeling van kinderen en hun ouders stimuleert.

Dit bedrag verdien je dubbel en dwars terug doordat de onderwijskansen van kinderen en hun latere kansen op de arbeidsmarkt verbeteren door hen meer ontwikkeltijd te gunnen. En ouders meer uren kunnen gaan werken. Kinderopvang is een voorwaarde voor ouders om te kunnen werken en carrière te kunnen maken en brengt ontspanning in het drukke leven van (jonge) gezinnen, die te maken hebben met hoge prijzen voor huur- en koopwoningen. De kinderopvang toegankelijker maken, vergroot daarnaast de ontwikkeling en financiële onafhankelijkheid van vrouwen die vaak minder gaan werken of zelfs stoppen met werken wanneer ze kinderen krijgen. Bovendien hebben we door de vergrijzing, de rekening van de Coronacrisis en de tekorten in de zorg en het onderwijs, iedereen nodig. Het is goed voor kinderen, voor ouders, voor de samenleving en de economie.

Hoewel de lage inkomens nu een heel laag uurtarief betalen, telt hier vaak ieder tientje. We weten dat we niet moeten onderschatten wat dit voor invloed heeft op gebruik van kinderopvang. De BMK vindt het erg als er een financiële drempel is, zowel voor de laagste als middeninkomens. En eigenlijk voor iedereen, het moet niet uitmaken of je ouders werk hebben of wat hun inkomen is. Als kind verdien je in een land als Nederland gewoon de meest optimale ontwikkelingskansen.

De uitvoering, financiering en personeelstekort

De Belastingdienst heeft ons reeds geïnformeerd dat het stoppen met 'de arbeidseis' voor hen zo snel geregeld kan zijn als een 'druk op de knop'. We hebben ook uitgerekend hoeveel arbeidskrachten we dan extra nodig hebben. Er werken nu 100.000 mensen in de kinderopvang en we hebben 5 tot 10% extra mensen nodig. Voor een deel van het huidige personeel maakt een groter contract en doorgroeimogelijkheden door samenwerking met het onderwijs, het werken in onze mooie sector interessanter. Als het kabinet bovendien een duidelijke keuze voor de toekomst maakt, kunnen we volop perspectief bieden. Als sector kunnen we niet alles in één keer oplossen, maar deze zaken zullen ons zeker helpen.

Het huidige financieringssysteem is te complex en foutgevoelig. Dat past niet goed bij de huidige arbeidssituatie van veel zzp'ers, mensen met flexwerk of wisselende arbeidscontracten. De perceptie bij ouders is nu dat kinderopvang heel duur is, terwijl je veel terugkrijgt aan toeslagen. Deze perceptie stimuleert ouders niet om hun kinderen meer ontwikkelingskansen te bieden en zelf meer te gaan werken. Met directe financiering zie je als ouder wat je echt betaalt voor de kinderopvang.

Publiek of privaat?

Terugkomende tegenwerping is dat publiek gefinancierde kinderopvang het ondernemerschap uit de sector wordt gehaald. Alsof een dergelijke wijziging de huidige ondernemers en de ondernemingsgeest direct verandert. Wij zijn groot voorstander van een stelsel van private organisaties met een publieke financiering. De private organisaties hebben ons gebracht tot wat we nu zijn: met een hoge kwaliteit van de kinderopvang en goed kijken naar wat dit kind en deze ouders nodig hebben. Het ondernemerschap, dat is de kracht van de sector. Vanuit de BMK willen we blijven investeren in een hoge kwaliteitsstandaard maar met meer transparantie in de sector. Flankerende maatregelen moeten voorkomen dat de sector aantrekkelijk is voor (nieuwe) ondernemers die snel geld willen verdienen. Bijvoorbeeld door een gedegen verantwoording over hoe je omgaat met de ontvangen, grotendeels publieke, gelden. Op die manier concurreren alle kinderopvangorganisaties op kwaliteit, met publieke financiering. Tenslotte willen we dat gemeenten meer regie krijgen op een integraal huisvestingsplan voor maatschappelijk vastgoed. Zo borgen zij een meer gelijkwaardige positie voor onderwijs en kinderopvang in een bepaald voedingsgebied.

Geen sector kan zo goed samenwerken op lokaal niveau. Er moet ruimte zijn voor concepten waarin onderwijstijd en brede talentontwikkeling vloeiend in elkaar overlopen. Voor pedagogische voorzieningen waar kinderen zich het beste thuis voelen. Passend bij de interesse en ontwikkelingsfase van kind en ouders. Als ieder kind kan genieten van de verrijking van ontwikkelingskansen door toegang tot de bso, draagt dit enorm bij aan de kansengelijkheid. Maar dit betekent niet dat er een eenheidsworst aan voorzieningen moet komen; die diversiteit, in verschillende soorten opvangvormen en invullingen daarvan, zoals cultuur-sport en natuurbso's, zou BMK juist willen behouden en verder willen ontwikkelen en stimuleren.

Een branche, meerdere vertegenwoordigers

De BMK vertegenwoordigd 35% van de sector, en bestaat volledig uit maatschappelijke ondernemers. Ondernemers die het verdiende rendement herinvesteren in het verhogen van de kwaliteit van de eigen kinderopvang omdat dit het geld van de maatschappij is.

De BMK is ontstaan omdat we vinden dat het kind- en ouderbelang voorop moet staan. Wij kiezen voor een toekomstbestendig groeimodel. We willen ons niet langer laten afremmen door de belangen van private equity, of door behoudende krachten in onze sector. Wij zien graag dat het komende kabinet direct de arbeidseis schrapt – de Raad van State heeft gezegd dat dit het stelsel enorm zou verbeteren – en pleiten voor rechtstreekse financiering. Wij zeggen: kijk naar de hele groep kinderen, van 0 -12 jaar. Want juist de BSO is nu alleen toegankelijk voor de “lucky few” (28% van de kinderen). En los de kruisfinanciering op door een realistisch en bij de werksoort passend hoger fiscaal maximum.

Ons ideaal is dat het niet uitmaakt waar je geboren bent. Dat brede toegankelijkheid geregeld wordt, dat ouders worden ondersteund vanaf de vroege fase van het ouderschap. We willen graag werk maken van een systeem waarbij kinderen de meest optimale ontwikkelingskansen krijgen. Een inclusieve voorziening, waar ieder kind gebruik van kan maken, kan groeien en zich ontwikkelen. Kinderen zijn van nature nieuwsgierige en sociale wezens. Ze leren in relatie tot anderen. Als we dat niet kunnen bieden, missen we enorme kansen. Zeker voor de 260.000 kwetsbare kinderen, die (vaak) deel uitmaken van gezinnen onder de lage inkomensgrens. Zij lopen de grootste risico's op achterstanden. Zij ontwikkelen zich beter als ze naar de kinderopvang en BSO gaan. Zij hebben zo betere baan-en opleidingskansen en daar profiteert het Nederland van de toekomst van.

Een sterke basis is nodig voor kinderen. De domeinen kinderopvang, zorg, onderwijs en welzijn gaan steeds meer in elkaar overlopen, met een focus op preventie. Kinderopvang, alleen voor kinderen van werkende ouders, past daar niet bij. Ook niet dat er voor kinderen met een zorgvraag en hun ouders geen opvang is. Ook niet dat er financiële drempels zijn in de toegang. Wij zeggen: zet de nu direct haalbare stappen. Toegankelijkheid van de pedagogische voorziening voor alle kinderen en laat de arbeidseis direct vallen. Biedt de komende kabinetsperiode twee dagen toegang tot het ontwikkelrecht voor alle kinderen, zonder financiële drempels. Het belang van de kinderopvang in de publieke en politieke opinie wordt, door onze inspanningen in het afgelopen jaar beter gezien dan ooit. Dit is het moment om stappen te zetten, op weg naar een toekomstbestendig stimulerend stelsel. Het jonge kind van nu speelt straks een belangrijke rol. Ieder jaar dat we er niet in slagen die sterke basis op orde te hebben, leidt tot extra kosten op andere plekken in de samenleving.

We wensen u veel wijsheid toe en zijn graag beschikbaar voor een nadere toelichting!

Met vriendelijke groet,

Loes Ypma,
Voorzitter BMK